

01 mei 2022

ALLEEN EEN BASISVERZEKERING

Bijbellezing: Galaten 1

Bent u een beetje goed verzekerd eigenlijk? ... Het is nu niet de tijd van het kiezen van een zorgverzekering, maar toch wil ik even met het voorbeeld van een zorgverzekering beginnen. Ik had jaren geleden een zorgverzekering waarbij men op meerdere manieren aanvullend verzekerd kon worden. Men had deze aanvullende verzekeringen onderverdeeld in zilver, goud en volgens mij platina. (Als u bij dezelfde verzekeringsmaatschappij zat, dan zult u het wel herkennen.) Mijn huidige verzekeringsmaatschappij heeft nog een uitgebreider pakket: zorg 1, zorg 2, zorg 3, zorg 4, zorg 5. De keuze is reuze. Maar al die keuzen maken mij een beetje gestrest. Je krijgt door al die keuzen – zo vergaat het mij in ieder geval - het onbehaaglijke gevoel van 'wanneer is het nu goed? Want een basisverzekering is maar een basisverzekering. Maar aanvullend, ja, dat gaat altijd meer kosten. Hoe zekerder je wil zijn, hoe meer het kost. Misschien is dit een open deur, maar ik vind het wel een knap vervelende open deur.

Nu, Paulus wil in het begin van zijn brief aan de Galaten gelijk iets heel erg duidelijk maken: *in het geloof heb je aan een basisverzekering genoeg. God wil absoluut niet dat je je aanvullend bij Hem gaat verzekeren!* Wat je doet met je zorgverzekering, dat moet je zelf weten. Dat is voor iedereen anders. Maar in het geloof heb je maar één basis. En die basis is voldoende. Met die basis is je leven voor eeuwig verzekerd.

De basis van het geloof, dat is wat wij met Pasen hebben gevierd: Jezus Christus, voor ons gestorven en opgestaan. En als je gaat zoeken naar een aanvullende verzekering, naar nog iets extra's om je helemaal zeker te voelen voor God, zeker te zijn in je leven, dan is dat tot schade van je de basis. *Aanvullende pakketten in het geloof geven geen extra zekerheid, maar juist veel minder zekerheid.* Het geloof in Jezus Die voor ons is gestorven en opgestaan is de geloofsbasis, de geloofs-basis-verzekering. En niets aanvullends kan daar iets bij aanvullen. Elke aanvulling leidt tot dramatische afbraak.

Nou, daarmee heb ik eigenlijk de boodschap van Galaten 1 verteld. Maar ik wil er nog iets meer over zeggen, want wat zegt dit nu over God? En wat heeft het met ons concrete leven en ons geloven te maken? Daarom ga ik nog wat dieper met u de woorden van Paulus bekijken.

Even over de Galatenbrief: Paulus is in deze brief bijzonder scherp. De brief aan de Galaten is vol emotie, vol vuur geschreven. Om er even iets van te laten zien: op de plaats van vers 6 – na het adreshoofd en de groot – had normaal een dankzegging gekomen. Bijna elke brief heeft op deze plek een stukje inleidende woorden, waarin voor de verbondenheid tussen God en de gemeente wordt gedankt en voor hoe God in de gemeente groei heeft gebracht en hoe Paulus zich verbonden voelt met de gemeente... maar nu niets van dit alles. Paulus spreekt geen dankzegging uit, maar zijn verbazing en verontwaardiging. Hij steekt gelijk van wal: *Ik verwonder mij erover dat u zich zo snel afwendt van Hem Die u in de genade van Christus geroepen heeft, naar een ander evangelie.* Wat is er aan de hand? Nu, de gemeenten in Galatië hebben zich een aanvullende verzekering laten aansmeren.

Ik leg het uit wat er aan de hand was: de gemeenten in Galatië hadden van Paulus gehoord over Christus Jezus, de Messias, Die de langverwachte redding heeft gebracht. Er was vanuit Israël onverwachte redding gekomen voor heel de wereld! Ook voor die mensen in Galatië. *Het is volbracht!*, zo had het vanaf een kruis geklonken nabij Jeruzalem. God had ingegrepen. Eerst leek het erop dat God juist helemaal niet ingreep... God liet alles maar gebeuren in de wereld... Er leek werkelijk niets te veranderen. Ook niet toen Jezus, de Redder, was gekomen hoor! Jezus werd gevangen genomen. Hij liet alle pijn, smaad en haat over Zich heen komen ('zie hoe Jezus daar loopt in Jeruzalem') Alle destructieve machten leken hier rondom die Jezus samen te komen en gezamenlijk tegen Hem op te trekken... Maar...! *Door de dood heen heeft Jezus de overwinning gebracht.* Alle haat, alle duisternis werd op Golgotha de macht ontnomen. Al het lijden en al het onrecht werd door Hem gedragen. Zijn liefde bleek sterker dan de dood. Dit einde betekende een nieuw begin. Leven door Zijn dood. Opstanding! Een nieuwe wereldorde. Hoop en eeuwig leven.

Voor Paulus was deze boodschap van redding zo 'mindblowing': het zette werkelijk alles op de kop! Want Paulus was zelf eerst een overtuigd Farizeeër geweest. Samen met alle andere Farizeeërs uit het Joodse volk had hij zich jarenlang ingespannen om door hun zuivere leven de weg voor Gods nieuwe toekomst vrij te maken. Dat was de reden waarom zij als Farizeeërs al die wetten uit de Thora, de Joodse Bijbel, nauwkeurig navolgden. Zij stonden echt niet zo krampachtig in het leven dat zij niets van zichzelf mochten. Nee, zij deden er alles aan – dat was hun doel! - om een rein en heilig volk te zijn dat God op deze manier bij Zijn komst zal verwelkomen. Zij wilden zuiver zijn, om straks de zuivere God te mogen ontmoeten als Hij redding zou komen brengen.

En daarom was er volgens hen geen plaats voor mensen die het niet zo nauw namen met Gods wetten. Want dat zou Gods reddende komst vertragen. En daarom dus vormde die christelijke sekte volgens de Farizeeën een groot gevaar. Die christelijke sekte die beweerde dat ene Jezus was gekomen en dat die Jezus een heel aantal wetten had afgeschaft. Die christelijke sekte vormde een gevaar voor het jodendom, voor de zuiverheid van het volk Israël. Paulus de Farizeeër spande zich daarom uitermate in om samen met alle

andere Farizeeërs de weg voor Gods reddende komst vrij te maken. Vrij van onzuiverheden en sekten. Paulus was hierin een groot ijveraar, zo vertelt hij in vers 14. Hij vervolgde die onzuivere christenen vol vuur.

Maar toen kwam op een moment de wereld voor hem op de kop te staan. Alles kwam op de kop te staan. Want die redding, die toekomst van God, waar hij als Farizeeër zo naar uitkeek en waar hij zich in al zijn wetsbetrachting zo op voorbereidde..., *die toekomst was al gekomen!* God was al gekomen! Ja juist in die Mens Die Paulus zo had verafschuwd... in Jezus was God Zelf gekomen. Jezus was de van God gezonden Redder, Gods Zoon. Jezus Zelf was aan Paulus verschenen onderweg naar Damascus. En Jezus maakte hem bekend dat de redding door Zijn sterven en opstaan al volbracht was. God had al redding gebracht. In Zijn Zoon. Gods Koninkrijk was reeds aangebroken. Al die voorbereidende werkzaamheden van de Farizeeërs, al dat houden aan de wetten van God om zo Gods komst voor te bereiden, dat was dus niet meer nodig.

En wat wil nu het geval? Nu waren er mensen, waarschijnlijk joods-christelijke zendelingen in de gemeenten in Galatië gekomen die toch weer de gemeentelieden wilden overtuigen dat er nog bepaalde voorbereidende werkzaamheden nodig waren... Toch nog die aanvullende verzekering! Er waren volgens die zendelingen toch nog bepaalde voedselwetten nodig. En ook nog de besnijdenis. Alsof dat God dichterbij kon brengen..., maar God was al verschenen in Christus! Men hoefde niet meer de weg naar God vrij te maken door al de wetten en rituele te onderhouden. Jezus had voor ons de weg vrijgemaakt! Jezus was Zelf de Weg. Ja, Hij was God Zelf. Immanuel: God met ons. De redding was dus al geschied. Men hoefde er niets meer voor te doen. Men *kon* er niets meer voor doen. Alles wat men zou doen aan voorbereidende werkzaamheden of aan medewerking, of wat dan ook zou een ontkenning zijn van die enige redding. Alsof het nog niet klaar was. Alsof..., ja alsof God half werk had geleverd. Het is volbracht, zo ongeveer...

Kunt u zich er iets van voorstellen hoe dit gebeuren in de gemeente van Galatië Paulus helemaal van zijn stuk bracht?

Op zich had Paulus er volgens mij echt geen moeite mee dat sommige joodse christenen joodse wetten onderhielden. Paulus zou zelf ook nog best wel eens volgens de joodse voedselwetten hebben gegeten in Jeruzalem. Maar door de gemeenten van Galatië nu bepaalde wetten op te leggen leek het net alsof Gods redding nog niet compleet was. Alsof Gods redding nog niet helemaal compeet was en er nog voorwaarden aan verbonden waren om er echt zeker van te zijn. Alsof Gods reddende genade 99 procent was. Je mag op God vertrouwen, je zonden zijn je vergeven, er is een nieuw leven voor je, maar dan moet je nog wel even...

Stel je voor dat je dokter na een behandeling geruststellend zou zeggen: wij hebben de ziektekiemen voor 99 procent kunnen terugdringen. Wat doet dat met je? Je bent blij en gaat onbezorgd weer verder leven en denkt er nooit meer aan terug? Of is die ene procent onzekerheid nog nooit zo belangrijk voor je geweest? Nogmaals, het ging Paulus echt niet om die voedselwetten op zich, die waren zo slecht niet. Nee. Maar door nu die wetten aan anderen op te leggen liet

je zien: Gods redding is in Christus gekomen, inderdaad..., maar om daar echt zeker van te zijn moet je nog wel aan bepaalde voorwaarden voldoen. Maar zo'n laatste zin is breekt alles af. Zo'n noodzakelijke aanvullende verzekering breekt heel de basis af. En daarom is Paulus zo uitermate fel. Het gaat hier om de kern van het Evangelie. Het gaat om God Die hen *uit genade* heeft geroepen om te delen in Zijn redding en liefde. Daarom is Paulus zo fel: *'ik verwonder mij erover dat jullie je zo snel afwenden van Hem Die u in de genade van Christus geroepen heeft, naar een ander evangelie.* Jullie zoeken een evangelie-plus, een evangelie met een aanvullend pakket, maar *er is geen ander evangelie!* zo zegt Paulus.

Ik weet niet of Paulus het bewust heeft gedaan, maar door het zo te verwoorden moet ik denken aan een geschiedenis uit het Oude Testament. Ik moet denken aan het volk Israël in de woestijn, toen ze het gouden kalf gingen vereren als hun nieuwe god. God had hen zojuist geroepen uit Egypte. Ze waren bevrijd. Veilig gebracht door de Rode Zee. De toekomst lag nu voor hen open om samen met God in vrijheid te leven. En terwijl Mozes nog met God op de berg sprak, was het volk onderaan de berg al bezig om *zich af te wenden* van God en andere goden te gaan vereren in de vorm van een gouden kalf. *Ik verwonder mij erover dat jullie zich zo snel afwenden van Hem Die u in de genade van Christus geroepen heeft...* Dat moet die joods-christelijke onruststokers pijn hebben gedaan, die dachten dat zij de gemeenten in Galatië een paar extra wetten moesten opleggen. Deze joodse christenen waren volgens Paulus precies zoals het volk Israël in de woestijn met het gouden kalf. Zij waren helemaal vergeten dat zij zojuist waren bevrijd. Zij waren afgodendienaars geworden in plaats van dat men God hiermee diende.

Maar nu moeten wij eindelijk naar onszelf toe..., want: *wat betekent het voor u en mij dat wij dus echt alleen moeten vertrouwen op deze basis, deze basisverzekering – Jezus Christus, onze Redder, voor ons gestorven en opgestaan – zonder dat er enige aanvullende verzekering nodig is, zonder dat er enige voorwaarde gesteld wordt voor onze redding, voor ons eeuwig leven? Wat betekent het voor u en mij om puur uit Gods reddende genade te mogen leven?*

Een tijdje geleden sprak ik iemand die tegen mij zei: 'Ik vind het makkelijker om te geven dan om te ontvangen.' Ik gaf toen als antwoord: 'en laat nu het hele christelijke geloof bestaan uit ontvangen...' Want dat is het. Geloven is: ontvangen. Uit genade leven. Dat is lastig. Want dat maakt je kwetsbaar. Als je geeft, dan doe je tenminste iets, dan doe je er toe, dan mag je iemand zijn, heerlijk om iets te kunnen betekenen... Maar als je ontvangt, dan moet je je handen eerst leeg maken, dan moet je stoppen met bezig zijn, dan moet je stil worden en het van die ander verwachten... En dat kan heel ongemakkelijk zijn.

Het christelijk geloof is ook gewoon heel ongemakkelijk. Ik betrap mijzelf er nog wel eens op hè dat – ook al verkondig ik heel graag dat wij van genade moeten leven – dat ik toch mezelf een stuk prettiger voel als ik iets voor God heb gedaan, *omdat ik dan toch maar iets heb gedaan, heb gepresteerd!* Maar leef ik dan wel echt

uit genade? En hoe vaak voel ik mij niet vanwege mijn vroomheid en mijn christelijke normen en waarden mij net iets dichter bij God staan dan die complete heiden, die er echt een rare levensstijl op na houdt? Ik zal niet zoals die Farizeeër in de gelijkenis van Jezus op mijn borst kloppen en hardop bidden: 'wat ben ik blij dat ik niet zo ben zoals die tollenaar, maar dat ik mijn leven wat beter op orde heb!' Dat zal ik niet doen, maar stiekem denk ik het misschien wel een klein beetje en heb ik een oordeel over die ander klaar...

Leven van Gods genade betekent loslaten van al mijn eigen aanvullingen, mijn zelf opgestelde voorwaarden, mijn eigen bijdragen, mijn innerlijke trots en volledig leven van wat ik van Hem mag ontvangen.

Helemaal leven van wat ik van Hem mag ontvangen. Dus ook: ik mag, ik mag *leven* van wat ik van Hem mag ontvangen! Ik mag *leven* van genade! Leef!

Tim Keller vertelt in dit verband in zijn boekje over de Galatenbrief hoe wij mensen vaak door angst geregeerd worden. Dat kunnen grote angsten zijn, maar ook gewoon onzekerheid. Dat kan natuurlijk allemaal redenen hebben, heel begrijpelijke redenen misschien, maar soms is het ook goed om jezelf een halt toe te roepen: 'Ho even! In hoeverre laat ik mij nu door onzekerheden beheersen en in hoeverre leef ik nu uit Gods genade? Is Gods genade nu echt de basis voor mijn leven? Is dat mijn rust, mijn zekerheid? Of heb ik nog aanvullende verzekeringen nodig, zoals goedkeuring van anderen, de dingen goed voor elkaar hebben? Of dat 'iets-kunnen- betekenen', wat is dat ook een wijdverspreid verlangen... Maar maak ik daarmee niet de mensen waarvan ik goedkeuring, bevestiging nodig heb niet al te belangrijk, niet al te groot? Groter dan Gods genade...?

Het Evangelie van Gods genade staat soms haaks op ons beleven. Want – hoe mooi het ook klinkt – wat is het intens moeilijk om te geloven dat je echt door Gods genade aanvaard bent en vergeven, geroepen en geliefd... als je in je levensgeschiedenis bijvoorbeeld weinig aanvaarding en liefde hebt meegekregen. Het is dan bijzonder mooi om nu wel die liefde en genade in je hart te mogen sluiten, maar het is ook bijzonder moeilijk om echt uit die liefde en genade van God te leven. Zoveel gevoelens en gedachten kunnen je vaak meenemen en neerdrukken...

Het evangelie van Gods genade kan soms haaks staan op ons beleven en leven, maar ook haaks op onze maatschappij. In onze maatschappij leeft men van likes en volgers, is men 'iemand' als men goede recensies heeft, en kan men zomaar afgefakkeld worden met slechte reacties of duimpjes omlaag.... In onze maatschappij kan men als oudere zomaar in een geestelijke crisis belanden als men oud-geworden weinig meer kan bijdragen aan het geheel en alleen maar een kostenpost is voor de samenleving... Leven van genade leer je niet op FaceBook of Instagram. Dat leer je in de kerk.

Is de genade van God, de liefdevolle aanvaarding van God, echt de basis voor je leven, omdat Jezus voor ons is gestorven en opgestaan? En zo ja, wat zegt dat over je onzekerheid, je verlangen naar goedkeuring en bevestiging en succes in het dagelijks leven? Zou daar misschien het Evangelie van Gods genade iets drastisch in kunnen veranderen voor je?

Misschien dat u zich niet gelijk aangesproken voelde door die voorbeelden die ik noemde uit de maatschappij met al zijn likes en ons zoeken naar bevestiging. Maar als ik naar het kerkelijk leven kijk: het kan er op het terrein van de kerk ook subtieler aan toegaan. Ik hoor bijvoorbeeld best veel mensen zich in de kerk verexcuseren met 'maar ik weet niet zoveel van de Bijbel hoor!' (Een reden, ook echt welgemeend, waarom men het niet aandurft om ambtsdrager te worden.) Aan de ene kant zou ik dan zulke mensen aansporen om zoals Paulus dan echt aan de slag te gaan met de Bijbel en met de persoonlijke relatie met God. Maar aan de andere kant leeft blijkbaar of een of andere manier het gevoel dat je een bepaalde mate van kennis of ervaring moet hebben, ook al kennen wij geen diploma's en certificaten. Leven wij in de gemeente echt uit genade? Ook naar elkaar toe?

Maar ik moet ook denken aan mensen die twifelen aan hun geloof omdat zij niet altijd Gods kracht ervaren: 'is mijn geloof dan wel echt? Geloof ik wel genoeg?' Maar de zekerheid van ons geloof zit niet in onze ervaringen... en zit ook niet in onze geloofsveerkracht waarmee wij alles aankunnen... wij hoeven als christenen ook niet altijd optimistisch en positief en sterk te zijn.... het zou prachtig zijn natuurlijk, maar vaak is dat zo fake!..., wij leven van Gods genade. Dus ook als je bij jezelf zo weinig verandering ziet, als je maar met je karakter blijft worstelen, of met je zwaktes - blijf ermee vechten, geef niet op, blijf biddend strijden! - maar vergeet nooit: *wij leven van genade*. Ons geloof is niet beter, niet meer waard als wij allemaal veranderingen in onszelf zien, of veerkracht, of positiviteit, of indrukken ervaringen. Nee, geen aanvullende verzekeringen zoeken. Blijf bij de basisverzekering. Dat is genoeg. En elke aanvullende verzekering doet er afbreuk aan.

Ik ben benieuwd of wij het met deze genade van God zullen uithouden als kerk, als kerkgemeenschappen krimpen..., als virussen een hele samenleving kunnen platleggen..., als oorlogen dichtbij komen..., maar ook als er in de samenleving zo'n nadruk ligt op presteren.

Durf je in deze context te leven met alleen het Evangelie van Gods genade? Is dat je basis? Kunnen wij met het Evangelie van Gods liefdevolle aanvaarding en eeuwige trouw deze tijd aan?

Paulus kon vanuit dit Evangelie leven. En sterven. En Paulus liet zich door dit Evangelie van Gods genade inspireren om zich compleet voor het heil van de ander in te zetten. Gods Evangelie had alles van hemzelf afgebroken, maar hij had nog nooit zo'n stevige basis gehad om te leven en tot een zegen te zijn.

Daarom de vraag waarmee ik de preek begon: bent u goed verzekerd? Ik wil u ertoe oproepen om wat het geloof en het geestelijk leven betreft echt al die aanvullende verzekeringen te laten vallen. Kijk nog eens heel goed naar je leven of je niet onbewust oververzekerd bent. Durf los te laten. Want door Jezus Christus Die is gestorven en opgestaan heb je de beste basisverzekering voor je leven. De enige basis. Deze basis hoeft je nooit kwijt te raken, want deze basis heb je niet zelf in handen, het is een geschenk uit Gods handen. Genade. Het is geen vasthouden, maar een vastgehouden worden. Door de genade van God.